

дослідницької інфраструктури, орієнтованої на інтеграцію освіти, науки й бізнесу, а також забезпечення сприятливого середовища для впровадження цифрових технологій та комерціалізації результатів інноваційної діяльності.

Розгон Ольга

Фінальні висновки по функціонуванню екокластерів у сфері альтернативної енергетики в ЄС: досвід для України

Обґрунтовано, що через поширення процесів кластеризації у сфері альтернативної енергетики з'явилася необхідність посилення практики сталого розвитку, економічної стійкості для МСП щодо сприяння впровадженню «зелених» технологій через екокластери.

Це зможе допомогти тим МСП, хто планує об'єднатися у екокластери через реалізацію стратегії підвищення конкурентоспроможності шляхом посилення впровадження «зелених технологій».

Адаптація до зеленого переходу може бути можливістю для МСП зменшити свій екологічний відбиток і підвищити свою стійкість. Оскільки багато МСП стикаються з подібними проблемами, долучення до екокластерів може полегшити діяльність МСП для того, щоб відповідати на нові виклики створення сталої, зеленої, стійкої та глобальної економіки.

Ефективність діяльності МСП розглядається у формі *отриманого еко-результату і витрачених ресурсів* через зменшення екологічних витрат, отримання прибутку від еко-інноваційних послуг, впровадження «зелених» технологій, якості інноваційної продукції, створення більш конкурентоспроможних бізнес-стратегій МСП.

Зазначено, що *результативність діяльності МСП* як учасника екокластеру щодо впровадження «зелених» технологій розглядається через зусилля уряду та інших зацікавлених сторін (розробників технологій, покупців технологій, організацій, які надають фінансову підтримку МСП), які відіграють

важливу роль у впровадженні «зелених» технологій, що призведе до сталого розвитку, сприятиме екологічній стійкості МСП, зростанню кількості робочих місць та розвитку бізнесу в Україні.

Ефективне забезпечення *інтернаціоналізації МСП України* через прискорення процесу інтеграції в міжнародний простір кластерних об'єднань в умовах глобальної конкуренції у країнах ЄС, що зумовить необхідність збільшення потенціалу еко-інновацій та інтернаціоналізації МСП та сприяти формування і розвиток екокластерів і створення кластерних об'єднань, адаптації їх до глобальних умов та розвитку міжнародних зв'язків у сфері альтернативної енергетики стосовно розробки інноваційних продуктів.

Серед напрямів *інтернаціоналізації в межах кластерного альянсу* можна виокремити програму підтримки інтеграції українських підприємств «Integration into Global value chains». Це сприяє *інтеграції МСП України в європейські та міжнародні ланцюги* доданої вартості шляхом запровадження діалогу провідних кластерів.

Стріжкова Алла

Використання альтернатив протипіхотним мінам, які здатні забезпечити краще дотримання принципів охорони довкілля і екологічної безпеки України

Оттавська конвенція передбачала зобов'язання для України щодо заборон застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення. І це знищення відбувалося: з 2005 до 2020 року Україна знищила три мільйони мін і трохи більше трьох мільйонів ще мало залишитися. Відповідно, це уже наявний у значній кількості максимально ефективний засіб оборони і охорони кордонів, застосування якого не потребує дозволів інших країн і за потреби виробництва Україною явно дешевше за багато інших засобів. Військові давно просили зняти ці обмеження на застосування протипіхотних мін,